

عنوان

شادکامی در کارکنان بخش سلامت: متغیرهای جمعیتی و شغلی مرتبط با آن

نادر رجبی گیلان (کارشناس ارشد پژوهشگری اجتماعی)

سید رامین قاسمی (کارشناس ارشد رفاه اجتماعی)

شادکامی یکی از اجزاء ضروری کیفیت زندگی بوده و حتی سازمان جهانی بهداشت آن را به عنوانی بخشی از مفهوم سلامت قلمداد کرده است. پژوهشها بیانگر این است که شادکامی بعنوان یک مفهوم پیچیده‌ی چند بعدی، تحت تأثیر عوامل فردی و فرهنگی بوده و بازتابی قوی در همه ابعاد زندگی بشر دارد و همچنین به عنوان یک کاتالیزور و تسهیل کننده می تواند در توسعه جوامع نقش داشته باشد. به عنوان مثال در مطالعاتی که در آمریکا به عمل آمده است، شادی در زندگی از لحاظ اهمیت در به وجود آوردن یک زندگی مطلوب، مهمتر از ثروت درجه بندی شده است. رویکردها به تعریف شادکامی متنوع و متفاوت است. برخی شادی و شادکامی را پدیده‌ی بی واسطه‌ای می دانند و معتقدند عواطف، مبنی بر اینکه عواطفی خوشحال کننده یا عواطفی ناراحت کننده باشند، ماهیتی متفاوت داشته و خاستگاه‌های متفاوتی نیز دارند؛ در این دیدگاه و بر اساس تعریف برادبورن، شادی عبارت است از احساسات مثبت منهای میزان احساسات منفی. برخی نیز شادی را نه به عنوان هیجانی آنی، بلکه به عنوان ارزیابی شخص از واقعیت زندگی خود و مقایسه‌ی آن با انتظارات و خواسته‌های خود در نظر گرفته‌اند؛ بدین معنا که هرچه ارزیابی از واقعیت فاصله‌ی کمتری با انتظارات داشته باشد، فرد شادتر است. در واقع در این رویکرد، شادی با رضایت از زندگی یکی دانسته می‌شود. می‌یر (2002) معتقد است افراد شاد نسبت به دیگر افراد، احساس امنیت بیشتری می‌کنند، به راحتی تصمیم‌گیری نموده، حس همکاری و مشارکت بالاتر داشته و از کسانی که با آنان زندگی می‌کنند راضی‌ترند. همچنین فریش (2006) بر بهتر بودن سلامت روانی و جسمانی، طول عمر بیشتر و موفقیت شغلی و اجتماعی افراد شاد تاکید دارد. با توجه به اهمیت شادی و شادکامی بررسی این موضوع در کارکنان و پرسنل بخش سلامت هم می تواند به افزایش کارایی آنها در ارائه خدمات سلامت به جامعه منجر گردد وهم از آسیب های شغلی این کارکنان در طول زمان جلوگیری نموده و لذا به رفاه آنان بینجامد. در همین رابطه مطالعه‌ی بررسی شادکامی در کارکنان بخش سلامت و متغیرهای جمعیتی و شغلی مرتبط با آن در کرمانشاه به انجام رسید. این طرح در سال 1392 با کد 92452، مصوب مرکز تحقیقات توسعه اجتماعی و ارتقاء سلامت دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه (مرکز SDH) و همچنین مصوب شورای پژوهشی دانشگاه قرار گرفت.

این تحقیق به روش مقطعی طی بازه زمانی زمستان 1392 و بهار 1393 انجام شد. ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه شادکامی اکسفورد (OHI) به همراه سوالات زمینه ایی و شغلی بودند که از 537 نفر 480 نفر آنرا تکمیل

نمودند. داده ها با استفاده از نرم افزار spss18 و با کمک آزمون های توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و استنباطی متناسب (همبستگی پیرسون، تی مستقل، رگرسیون) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

144 نفر از جامعه تحقیق مرد (30/2 درصد) و بقیه را زنان تشکیل دادند. میانگین سنوات خدمتی پاسخ دهندگان 7/91 ± 11/93 سال و میانگین ساعات فعالیت روزانه در محیط کار پاسخ دهندگان 8/39 ± 3/42 ساعت بود. تحلیل توصیفی متغیر رضایت از وضعیت سلامت نشان داد که بیشترین درصد افراد (54/1٪) از وضعیت سلامت خود "ناراضی" بودند. از نظر سطوح شادکامی در بین کل پاسخگویان 58/1٪ کمی شاد بوده اند. همچنین میانگین نمره کلی شادکامی برابر با 38/32 ± 14/87 بود. نتایج توصیفی نمره شادکامی نشان می دهد که پزشکان (فوق تخصص، متخصص و پزشکان عمومی) بیشترین نمره شادکامی (47/19 ± 21/17) و ماماها کمترین نمره شادکامی (35/39 ± 11/83) را به خود اختصاص دادند. نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که دوست داشتن شغل دارای بیشترین همبستگی با متغیر شادکامی (r=0/366p=0/001) و رضایت از درآمد دارای کمترین همبستگی با شادکامی بود (r=0/217p=0/001). همچنین در مدل رگرسیونی، متغیرهای دوست داشتن شغل، رضایت از سلامت و سطح تحصیلات، 21/5 درصد از تغییرات شادکامی را تبیین کردند (R=0/469, R2= 0/220). به نظر می رسد پزشکان با توجه به منزلت شغلی والایتر در جامعه و همچنین سطح درآمدی بیشتر، در نهایت احساس رفاه بیشتری خواهند داشت و شادتر هستند.

بر این اساس نکات و پیشنهادات زیر قابل ارائه می باشد:

بطور کلی نتایج پژوهش حاضر نشان داد که شادکامی کارکنان بخش سلامت پایین تر از حد متوسط بود که در این بین ماماها از کمترین میزان شادکامی برخوردار بودند. با توجه به نتایج فوق و اهمیت شادکامی در بین این دسته از کارکنان، لزوم برنامه ریزیهای دقیق توسط دانشگاه علوم پزشکی به عنوان متولی سلامت در استان جهت افزایش شادکامی در محیط کار کلیه پرسنل خود و بویژه در خصوص کارکنان مامایی ضروری است. با توجه به اهمیت متغیر «دوست داشتن شغل» در این پژوهش، توصیه می شود در جذب نیروهای انسانی در بخش سلامت به لحاظ حساسیت امر گزینه عشق و علاقه به شغل، در غربالگری افراد، قویاً مد نظر قرار گیرد. همچنین با توجه به اینکه «رضایت از سلامت» کارکنان نقشی مهم در تبیین شادکامی آنان داشته است، لذا این نیاز احساس می شود که مسئولان مربوطه می بایستی نسبت به حفظ و ارتقاء سلامت خود کارکنان اهتمام بیشتری ورزیده و با غربالگری های دوره ای در بین پرسنل به منظور بهبود سلامت کارکنان، زمینه های خدمت رسانی بهتر به مردم را فراهم نمایند.

این تحقیق در مجله ی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، سال سی و دوم، شماره 309 در هفته دوم دی ماه در سال 1393 به زیور طبع آراسته گردید. جهت اطلاعات بیشتر میتوان به سایت مجله دانشکده پزشکی اصفهان به آدرس

<http://jims.mui.ac.ir/index.php/jims/article/view/4201> مراجعه نمود.